

A Magyar Levéltárosok Egyesülete vándorgyűlése

Gyula, 2019. szeptember 9–11.

A tudósítás több munkatársunk közös munkája:

Béndek Eszter, Breinich Gábor, Kovács Eleonóra, Laczlavik György, Polgár Tamás, Rácz Attila, Szálkai Tamás, Szlabey Dorottya, Zsidi Bernát.

2019. szeptember 9. és 11-e között került sor az MLE 2019. évi vándorgyűlésére, amely ezúttal Békés megyében, Gyulán valósult meg. A rendezvényt a szokott módon az ünnepi események nyitották. Köszöntőt mondott Görgényi Ernő polgármester (Gyula Város Önkormányzata), Zalai Mihály elnök (Békés Megyei Közgyűlés), Kenyeres István elnök (Magyar Levéltárosok Egyesülete), valamint Erdész Ádám igazgató (MNL Békés Megyei Levéltára). Ezt követően Kenyeres István üdvözölte a külföldi levéltáros vendégeket, az egyesületek képviselőit. A köszöntők elhangzása után került sor a Dóka Klára-díj átadására.

A vándorgyűlés két nagy, meghatározó téma köré szerveződött, s ezek adták a rendezvény szakmai hátterét. Az első a *Levéltár és közigazgatás* témaköre, amely az első nap plenáris ülésének témáit meghatározta, a második *Fürdő kultúra, gyógyturizmus* története és levéltári forrásai, amely a harmadik nap plenáris konferenciájának tárgya volt. A második napon a szekcióülések zajlottak.

A *Levéltár és közigazgatás* témakör mindig is a levéltárügy egyik komoly meghatározó eleme, hiszen az archívumoknak már létrejöttükkor eleve jogi és közigazgatási célok segítését, a hivatalos szervek és az állam lakosainak mint ügyfeleknek az ügyeit kellett ellátniuk. E feladatkör mindvégig az intézmények feladata maradt, akkor is, amikor a levéltárak szerepkörébe a tudományos, majd később a közművelődési feladatok is beépültek. A közelmúltban annyiban vált ez hangsúlyossá, hogy Magyarországon is kialakult, illetve kialakulóban van az európai mintákat követő elektronikus ügyfélszolgálati rendszer, az elektronikus ügyintézés és velejárói.

Három előadás világitotta meg különböző hangsúlyokkal az intézmények előtt álló feladatokat és követelményrendszer, a jelen és a közeljövő kérdéseit. Latorcai Csaba, az EMMI közigazgatási államtitkára *Közigazgatás és a levéltárak* című előadásában az intézmények felé irányuló igények és a feléjük támasztott követelményrendszer, az új típusú levéltáros tudás fontossága, az új levéltári gyakorlat kulcsfontosságokra építette előadását.

Takács Árpád, a Békés Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja azokat a kérdéseket és együttműködési pontokat mutatta be, amelyek munkája során, a gyakorlatban megvalósultak az illetékes levéltárral *Békés megye területi közigazgatása, az iratkezelés sajátosságai* című előadásában.

Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója *Levéltárak és a közigazgatás* című előadása a levéltárak szemszögéből vázolta a jelenlegi helyzetet. Az intézmények új követelményekkel kerültek szembe, az erre adandó válaszok mind szakmai, mind technikai, infrastrukturális téren változásokat, fejlesztéseket feltételeznek. Hogy tudnak az intézmények e kihívásoknak megfelelni, s pontosan hogy működik majd mindez a gyakorlatban? Ezek csak a főbb kérdések a témakört illetően, amelyek nem válaszolhatók meg csak az intézmények oldaláról, hanem az igényeket megfogalmazó, egyben együttműködő fenntartó részvétele is szükséges.

A fentiek jegyében elhangzó három előadás után Biszak Sándor, az Arcanum Adatbázis Kft. vezetője tartotta meg előadását, amelyben egy jól sikerült együttműködés eredményeit mutatta be *A helyi sajtótermékek tömeges digitalizálása a megyei levéltárakkal együttműködésben* címmel.

Nemzetközi szekció

A nemzetközi szekció referátumai is a levéltárak és a közigazgatás témakörhöz kapcsolódtak. Résztvevői Kenyeres István (Magyar Levéltárosok Egyesülete), Karin Sperl (Verband Österreichischer Archivarinnen und Archivare), Brigitte Rigele (Österreichischer Arbeitskreis für Kommunalarchivarinnen und Kommunalarchivare), Dražen Kušen (Hrvatsko Arhivističko Društvo), Martina Orosová (Spoločnosť slovenských archivárov), Wiesław Nowosad (Stowarzyszenia Archiwistów Polskich), Ralf Jacob (Verband deutscher Archivarinnen und Archivare e.V.), Misiuk Mykhailo (Kárpátaljai Állami Levéltár) saját országaik levéltári tapasztalata alapján többek között a következő kérdéseket érintették:

- Mi az általános viszony a levéltárak és az állami, önkormányzati közigazgatási szervek között?
- Mennyire tekinti a közigazgatás partnernek a levéltárakat?
- Milyen főbb szolgáltatásokat nyújtanak a levéltárak a közigazgatás felé?
- Milyen főbb jogosítványaik vannak a levéltáraknak a közigazgatási szervek iratkezelése kapcsán?
- A közigazgatásban Európa-szerte bevezetett elektronikus ügyintézési szolgáltatások mennyire hatnak a levéltárak munkájára?
- A levéltárosok képzése, továbbképzése milyen mértékben segíti elő a paradigmaváltást?

Forrásközlő szekció

A forrásközlő szekció ülésének témája *A magyar arisztokrácia utazásai itthon és külföldön (18–20. század)* volt.

Laczlavik György (főosztályvezető, MNL OL) előadásában (*A magyarországi arisztokraták utazásainak levéltári forrásai*) az utazások történetének kutatása szempontjából legjellemzőbb irattípusokat mutatta be. A naplókön visszaemlékezéseken, levezésen kívül szóba kerültek az ezeket kiegészítő nem ego-dokumentumok is, egy-egy jellemző példával.

Arany Krisztina (főlevéltáros, MNL OL) *Arisztokraták vidéki utazásai a 18. századi Magyarországon. Theresa Corsan naplója* című előadása Gyulához is köthető tartalommal bírt. Az MNL-en belül működő kutatócsoport terve, hogy a Családtörténeti Lendület Kutatócsoporttal közösen kiadja Harruckern Josefa (Károlyi Antalné) zongoratanárnőjének 1757–1758 közötti naplóját, továbbá egy ugyannerre az időre vonatkozó visszaemlékezést Anton Hueber tollából, aki a Harruckernek káplánja volt gyulai tartózkodásaik idején. Az előadás során betekintést nyerhettünk a Harruckernek, illetve a Károlyaik mindennapjaiba elsősorban utazásaikon keresztül.

Fazekas Rózsa (főiskolai tanár, Nyíregyházi Egyetem) *Károlyi György utazásai* című előadásában elsősorban Károlyi párizsi utazásait vizsgálta, az előadások ismertetésén túl arra is kitért, hogy ezek az utazások milyen hatással voltak az utazóra, illetve feleségére, hogyan hasznosították ezeket későbbi életükben.

Bakó Zsigmond (levéltáros, MNL OL) előadása speciális módon kapcsolódott a szekció tematikájához. *Az utazás egy sajtóságos válfaja. Út az emigrációba – Windischgrätz Mária visszaemlékezése* című előadása a kényszerből történő kivándorlás esetét mutatta be. Az előadó részletesen a Windischgrätz Mária iratai között fennmaradó naplók, visszaemlékezések és levelezések feldolgozásával az utolsó történetet, vagyis az 1949-es emigrációt mutatta be.

A Forrásközlő szekció előadásai a tudományos hozadék mellett számos érdeklődőnek tartogattak új történeti információkat és érdekességeket.

Oktatás- és tudománytörténeti szekció

Az oktatás- és tudománytörténeti szekció a vándorgyűlésen két témát vett górcső alá: a fürdőkultúrát és a Tanácsköztársaság időszakának felsőoktatás-politikáját.

Draskóczy István (egyetemi tanár, ELTE BTK) *16. század közepi leírás Magyarországi gyógyvizeiről* című előadásában áttekintést adott Wernher György humanista *De admirandis Hungariae aquis hypomnematium (1549)* című művéről. Bemutatta Wernher életútját, majd elemezte a humanista fürdő (például Buda, Pest, Esztergom, Galgóc, Stubnya, Selmecbánya), savanyúvíz (például Zólyom, Beszterce) és hideg forrás (például Mislóka) leírásait.

Magasházyné Székesvári Ildikó (levéltáros, SE Levéltára) előadását elfoglaltsága miatt Molnár László (igazgató, SE Levéltára) tartotta meg *Gyógyfürdők és fürdőkkultúra Magyarországon - A Semmelweis Egyetem Levéltárának Magyar-Kossa Gyula képgyűjteménye alapján* címmel. Ismertette a neves orvos(történész) életét, illetve képgyűjteményének fürdőkre vonatkozó darabjait. Többek között az alábbi fürdőhelyekről és a hozzájuk kapcsolódó forrásrészletekről adott áttekintést: Szejke fürdő, Borszék, Marilla, Mehádiai gyógyhely – Herkulesfürdő, Tusnádfürdő, Suli-guli, Luhi Margit-forrás.

Vajda Tamás (igazgató, SZTE Levéltára) *Törekvések balneológiai intézet alapítására a szegedi egyetem első évtizedeiben* című előadásában bepillantást engedett a szegedi fürdőkkultúra kialakulásának történetébe. Megmutatta, hogy a szegedi gőzfürdő (1896) hogyan vált gyógyfürdővé (artézi fúrás, 1927), majd ismertette a szegedi egyetem hogyan tett sikertelen kísérletet egy, a gyógyfürdőhöz kapcsolódó, balneológiai intézet létrehozására az 1940-es években.

Osváth Zsolt (levéltáros, SE Levéltára) *Sport- és turisztikai élet a kolozsvári tudományegyetemen 1872–1919* címmel tartott előadásában a kolozsvári egyetem sportklubjai és híres sportolói (diákok és tanárok egyaránt) között kalauzolta végig a hallgatóságot. Ennek a körében szó esett a Kolozsvári Athletikai Club (KAC)-ról, a Kolozsvári Egyetemi Athletikai Clubról, illetve sportolóikról: pl. Borbély Györgyről (KAC), Göllner Béláról (KAC), Somodi Istvánról (KEAC).

Levéltár-pedagógiai szekció

Szintén a vándorgyűlés második napján került sorra a levéltár-pedagógiai szekció ülése, amelyen Décsey Sándor (igazgató, Wass Albert Könyvtár és Múzeum) *Múzeumpedagógiai foglalkozások a Tapolcán őrzött dokumentumok alapján* című előadásában lényegében azokat a forrástípusokat mutatta be, amelyeket a tapolcai múzeum használ a múzeumpedagógiai foglalkozásai során.

Rácz Attila (főosztályvezető, Budapest Főváros Levéltára,) *Levéltár-pedagógiai képzés, illetve 2 foglalkozás bemutatása Budapest Főváros Levéltárában* című felszólalásában a március 15-i nemzeti ünnephez kapcsolódó levéltár-pedagógiai foglalkozást, valamint egy 4 ország részvételével zajlott Európai Unió tábort mutatott be.

Állományvédelmi szekció

Az állományvédelmi szekció első felszólalója, Balogh Sándor (főrestaurátor, BFL) előadásában (*Kötés restaurálások tanulságokkal*) három gyakorlati példán keresztül látszólag a könyvkötés oldaláról közelítette meg a gyakorlati munka végzése közben jelentkező problémákat. Valójában több elméleti kérdést vetett fel az elvégzendő munka mértékének szükségességéről és a restaurátor kompetenciájáról, a restaurátori munka megtervezésének fontosságáról.

P. Holl Adrien (főosztályvezető, BFL) előadásában (*Katasztrófa utáni iratanyag mentése a Ráday Levéltár példáján*) a januárban történt tragikus tüzeset utáni azonnali levéltári iratmentési eljárást mutatta be, amelyet irányításával a Budapest Főváros Levéltára szárító, restauráló és könyvkötő műhelyeiben mintegy 25 fő levéltári munkatárs végzett együttes munkával. Ezután a teljes Ráday Levéltár és a muzeális könyvtári rész (összesen 1300 ifm-nyi) anyagának költöztetését és az ehhez kapcsolódó megelőző állományvédelmi intézkedéseket mutatta be. Összegzésként elhangzott, nincs katasztrófák esetén közös közgyűjteményi protokoll és nem állnak rendelkezésre Magyarországon a fagyasztva szárítás vagy tömeges (több kamrás) fertőtlenítéshez szükséges berendezések. A témához hozzászólt Hajdú Zsófia, a Pre-Con Restaurátor Kft. vezetője is saját iratmentési tapasztalatai alapján.

Nemes L. Ágnes (osztályvezető helyettes, MNL OL) és Szlabey Dorottya (főrestaurátor, MNL OL) a víz témájához kapcsolódva tartotta meg *Nedves tisztítás, párasítás és gélek használata a papírrestaurálásban* című előadását. A papírrestaurálás első lépése a dokumentumokon található szennyeződések mechanikus eltávolítása a száraz tisztítás során. A felületen található szennyeződések a tárgyra nézve több veszélyt is jelentenek. A por különböző alkotóelemei vonzzák a kártevőket és a gombákat, mert részben táplálékul szolgál, részben képes a nedvességet magába szívni és megtartani. Másrészt az apró, érdes szemcsék koptatják, csiszolják a papír és a pergamen felületét. A papíron található foltok, elszíneződések csökkentése érdekében tehető leghatásosabb lépés a papír nedves tisztítása. Azonban a folyadékok alkalmazása mindig egy magas kockázatú beavatkozás, csak abban az esetben végezhető el, ha a papír állapota és az azon található festék- és íróanyagok jellege megengedi.

Gélek használatával, sokkal jobb eredményeket érhetünk el, mint adott esetben egy oldószerbe merítés alkalmával, mivel a gélbe zárt oldószer sokkal lassabban párolog. Az előadók hangsúlyozták, hogy a gélek használata a papírrestaurálásban még kísérleti fázisban van, de az eredmények biztatóak.

Az előadások után beszélgetés alakult ki, különösen a katasztrófák megelőzése és az iratmentés problémájának témájában.

Informatikai szekció

Az informatikai szekció előadásainak középpontjában a közigazgatás és a levéltárak kapcsolatának kérdései, illetve a levéltári nyilvántartások problémája állt. Elsőként *A közigazgatási adatigénylések kiszolgálása a kormányzati informatikai infrastruktúrán keresztül* című előadás hangzott el. Szatucsek Zoltán igazgató és Kohút Sára igazgatóhelyettes (MNL Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniók Projektek Igazgatósága) közösen *összeállított* előadását utóbbi mutatta be. Elmondta, hogy az MNL-ben 2015-ben elindult el a Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése című projekt megvalósítása, amelynek célja az állampolgárok

és a közigazgatási intézményrendszer számára nyújtott szolgáltatások egyszerűsítése, elektronizálása és országos kiterjesztése. Az intézmény ennek jegyében olyan elektronikus szolgáltatáscsomagot alakított ki, amelynek a segítségével a hivatali ügyek intézéséhez automatikusan biztosítja a kérelmező vagy az ügyintéző szervek részére a szükséges igazoló iratanyagot. A közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó szolgáltató-képesség kialakításához szükséges volt a meglévő szakrendszerek alkalmazás-fejlesztésére, illetve a projekt keretében elektronizált feladatok ellátásához új szakrendszerek implementálására. Jelentős átalakuláson ment keresztül az Elektronikus Levéltári Portál, ezzel összefüggésben a nyilvántartó (scopeArchiv) és archiválást biztosító (Preservica) rendszerek, továbbá bevetésre kerül az elektronikus ügyintézés biztosító Poszeidon, az e-learning képzést támogató Moodle, Hiba- és igénykezelő, valamint egy Vezetői Információs Rendszer is.

Bodó Attila Pál (főosztályvezető, EMMI), az *E-kormányzat, E-igazgatás és az E-ügyintézés jogi kérdései* címmel tartott előadásában az elektronikus ügyintézés aktuális kérdéseiről tartott átfogó tájékoztatást. Bevezetőjében az igazgatási folyamatok elektronizálására vonatkozó szempontrendszer követelményeinek rögzítésére és ehhez kapcsolódóan az e-igazgatás körében felmerülő ügyvitelszervezési kérdések bemutatására került sor. Ezen alapvetéshez igazodva elsőként az elektronikus ügyintézésre vonatkozó főbb szabályzók mellett az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény által előírt alapkötelezettségeknek és az elektronikus ügyintézés biztosítására kötelezett szerv által teljesítendő ún. minimumkövetelmények ismertetésére került sor. Egy igazgatási folyamatba segítségével szemléltette az elektronikus igazgatási ügyintézési folyamat főbb lépéseit úgy, hogy az igazgatási és iratkezelési folyamathoz kapcsolódó, ún. minimumkövetelményeknek megfelelő szabályozott- és központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások is bekerültek a folyamatba. Az igazgatási folyamatba és a minimumkövetelmények együttesen demonstrálták az elektronikus ügyintézési szolgáltatások szükségességét és megfelelőségét egy adott igazgatási részfolyamat tekintetében. A szervezeti szabályzók körében mintegy figyelemfelhívásként a kötelezően elkészítendő szabályzatok bemutatása is megtörtént. Ennek keretében az információátadási-, az elektronikus aláírási és bélyegzési-, a másolatkészítési, valamint archiválási szabályzat tartalmi elemeit is külön-külön ismertette. Az előadás kitért a kormányzati adattrezor és a kormányzati adatközpont főbb elemeire. Zárásként az egységes Állami Alkalmazás-fejlesztési Környezetről és az Állami Alkalmazás-katalógusról szóló jogszabályokat érintő rövid kitekintésre is sor került, amelyet ezt követően összegzésként a jövőben jelentkező feladatok is megemlítsékre kerültek.

Cseh Gergő Bendegúz (főigazgató, ÁBTL) Úton az egységes levéltári nyilvántartó rendszer felől címmel a magyar levéltáros szakma régóta húzódozó, megoldatlan problémájáról, az egységes levéltári nyilvántartó rendszer működéséről vagy éppen annak hiányáról tartott előadást, amely azt járta körül, hogy milyen jogszabályi

kötelezettség vonatkozik a levéltári törzskönyvi- és szervnyilvántartások vezetésére, azok egységes gyűjtésére és nyilvánosságra hozatalára, illetve milyen megoldásokat használ jelenleg a szakma. A hatályos szakmai követelményrendelet, a 27/2015 (V.27.) sz. EMMI rendelet nem írja elő egységes levéltári nyilvántartó rendszer alkalmazását, a korábbi azonban még tartalmazta ezt a kitétel. Ennek megfelelően 2005 és 2012 között működött még az ún. e-Archívum, amely rengeteg feladatot (és bosszúságot) is okozott ugyan a levéltárosok számára, de legalább biztosította a kötelezően vezetendő nyilvántartások egységes informatikai hátterét. Ennek a programnak a fokozatos „elenyészésével” nincs ma ilyen egységes elektronikus rendszer Magyarországon, ezért több levéltár még mindig az elavult és mindenféle informatikai támogatást nélkülöző e-Archívumot használja ma is. A szakfelügyeleti tapasztalatok azt mutatják, hogy 2018-ban például a közlevéltárak 65,2%-a papír alapon vezeti a hivatalos szervnyilvántartását. Alternatív megoldásként a scopeArchiv jöhet szóba, amelyet a közlevéltárak közel fele használ (az MNL tagintézményei és Budapest Főváros Levéltára), a többi közlevéltár azonban ennek költségeit nem tudja ön-maga vállalni. Ezek az intézmények általában az ICA szabványira épülő, nyílt forráskódú, ingyenes ATOM-rendszert használják, amely sok tekintetben hasznos és megfelelő a kisebb intézmények számára, bár nem alkalmas minden kötelező nyilvántartás vezetésére. Jelenleg az ATOM rendszert használják az egyházi levéltárak „Arca” néven (51 intézmény), illetve a felsőoktatási intézmények UnivA név alatt (17 intézmény). A jövőben valószínűleg nem várható egységes levéltári nyilvántartó rendszer fejlesztése vagy megvásárlása, legalábbis az MNL által vezetett levéltári aggregációs munkabizottság tervei között ez nem szerepel. Ami az egységesítés területén várható, hogy az adatszolgáltatás és a publikálás egységesítését megpróbálják megoldani az Európai Levéltári Portálon, vagy a hazai Elektronikus Levéltári Portálon keresztül.

A záró előadást Gerhard Péter (osztályvezető, Budapest Főváros Levéltára) tartotta a „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” címmel.

A KÖFOP projektről szólva elmondta, hogy bár az E-levéltár projekt: konzorciumi keretekben valósult meg: MNL, BFL, NISZ részvételével, azonban a BFL nem kedvezményezettje ennek a projektnek, viszont számos e-levéltári funkcionalitás átalakul, ami érinti a BFL-t is. A KÖFOP projekt céljai közül a BFL-t az új Elektronikus Levéltári Portál (ELP), a scopeQuery kiváltása, az új Preservica-folyamatok, az LNYRK, és a NISZ-hardverek lecserélése érinti. Az új Elektronikus Levéltári Portál lehetőségei közül megemlítette a korábbi tapasztalatok felhasználásával az egyszerűbb működés felé lépést, és a megjelenítés korszerűsítését. A kockázati oldalon a visszalépés az eddig használt funkciókban, a megbízhatatlan vagy lassú működés, hosszú teljes leállás mellett főként az emelte ki, hogy a fejlesztés még nincs kész.

Ezt követően a kutatói adminisztráció régi-új menetének összevetésével bemutatta a változásokat, majd az Elektronikus Levéltári Portál keresési funkcióinak

problémáival foglalkozva szólt a megvalósítás alatt álló fejlesztés irányairól. Nevezetesen arról, hogy az egyes forrásrendszerek (MNL LNYR, BFL LNYR, Preservica) egyben kereshetőek lesznek (egyszerű, részletes, struktúra). A BFL adatai külön is kereshetővé válnak. Az összefésült scope- és Preservica-találatok új szinkronizációs mechanizmussal fognak dolgozni, és az összes találat megjeleníthető. Az ELP Közös Kereső fejlesztése kapcsán vázolta a keresési lehetőségek és a találatok megjelenítésének újabb lehetőségeit. Ezután kitért a Preservica alkalmazással végzendő feladatokra, és megemlítette a munkafolyamatok felhasználóbarát módosítását. Előadása összegzésében jó elképzelésekről számolt be, azonban megemlítette, hogy a megvalósítás elhúzódnása miatt a rendszer finomhangolására már nincs lehetőség, ami kockázatot jelent a teljeskörű megvalósulás terén. Kérdés, mondta, hogy vajon sikerül-e változtatni az ELP látogatottsági arányán. Problémának jelezte, hogy továbbra sem lesz egy levéltári alapoldal, valamint, hogy a találatok relevancia szerinti elrendezése továbbra sem lesz megoldott.

Az előadásokat élénk eszmecsere követte. A felvetett kérdésekre az előadók és az igen aktív résztvevők közösen kerestek válaszokat, és próbálták meg értelmezni az előadásokban elhangzottakat.

Plenáris ülés

A harmadik nap plenáris ülése a már említett *Fürdőkkultúra, gyógyturizmus* témakört tárgyalta.

Varga István könyvtáros, helytörténész (Fonyód) érdekes társadalomrajzot mutatott be *A társadalmi és politikai elit a fonyódi villasoron a két háború között* címmel. A képekkel bőségesen ellátott előadás szemléletesen mutatta be egy társadalmi csoport kapcsolati hálóját, életmódját, valamint a hozzájuk kapcsolódó épületeket is.

Polgár Tamás az MNL Somogy Megyei Levéltára igazgatója *A Balatoni Sporthét története 1935–1946* című előadása az évente megrendezett program hátterét, szervezését, jelentőségét mutatta be korabeli sajtó és filmfelvételek felhasználásával.

Bódán Zsolt, az MNL Békés Megyei Levéltára osztályvezetője egy korábbi korszakba kalauzolta a hallgatóságot. *Egy gyulai polgárcsalád fürdőbe járási szokásai* című felszólalása során a Ladics család tagjainak utazási szokásaival, fürdőlátogatási élményeivel, valamint a család irathagyatékával ismerkedhettek meg a konferencia résztvevői.

Erdész Ádám, az MNL Békés Megyei Levéltára igazgatója más spektrumból indította előadását, azt vizsgálta, hogy a turizmus miként befolyásolja egy település életét, fejlődését. *A fürdőskultúra, a turisztika mint városformáló erő* című előadása a gyulai tapasztalatokkal ismertette meg a közönséget.

E témához kapcsolódott Béres István, Gyula város főépítésének előadása *A sziget-erőd projekt – egy múltra alapozott nagy turisztikai beruházás tervei*.

Kerényi Éva, a Gömör-Kishonti Múzeum munkatársa (Rimaszombat) jelenlegi határainkon túlra kalauzolta az érdeklődőket azzal az érdekes elemző, majd összegző előadással, amelyet *Gömör fürdőjele* címmel tartott. Zárásként egy összefoglaló, a turizmus fejlődésének törvényszerűségeit, a jelenség általános leírását is adó, s nem utolsósorban az ország nyugati felére kalauzoló előadás hangzott el Halász Imre főiskolai tanár (BGE GKZ) jóvoltából *A turizmus kezdetei Nyugat-Magyarországon* címmel.

A Dóka Klára-díj díjazottjainak laudációja

■ DOMINKOVITSNÉ SZAKÁCS ANITA

(MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára)

Dominkovitsné Szakács Anita 1986-ban lett a Győr-Sopron Megyei Levéltári Igazgatóság Soproni Levéltárának munkatársa, mely a mai munkahelye jogelődje volt. Ezt követően több felsőfokú végzettséget (történelem, német nyelvtanári és német nyelv) is szerzett.

Magas szintű német nyelvtudással és paleográfiai ismerettel rendelkezik, és ezeket kitűnően hasznosítja levéltári munkája és tudományos kutatásai során. Érdeklődési területe: Sopron város újkori társadalmá és igazgatása, továbbá mentalitástörténeti és mikrotörténeti vizsgálatok. Rendszeresen vett és vesz részt szakmai konferenciákon itthon és külföldön.

Iratrendezési és a segédletkészítési feladatai mellett az elmúlt közel három évtized alatt több hazai és nemzetközi adatgyűjtésben forrásfeltárásban vett részt, 1996 óta pedig több mint 30, Magyarországon és Ausztriában napvilágot látott magyar- és németnyelvű publikáció – közöttük 10 önálló kötet – szerzője illetve társszerzője volt.

Kitűnő vezetői képességeiről és nagy teherbírásáról tett tanúságot, amikor férje hosszú betegsége, kezelése és rehabilitációja idején ő irányította a levéltárat.

Dominkovitsné Szakács Anita több, mint három évtizeden át kifejtett magas szintű, elsődlegesen a forrásfeltárás és forráspublikálás területén kifejtett, hazai és nemzetközi szinten is ismert és elismert levéltárszakmai tevékenysége tette érdekessé a Dóka Klára-díjra.

■ HIDVÉGI VIOLETTA

(Budapest Főváros Levéltára)

Hidvégi Violetta 1977. november 1-jén pályakezdőként lett Budapest Főváros Levéltárának munkatársa, és ez az intézmény volt a munkahelye 2019. augusztus 31-én történt nyugdíjba vonulásáig. E több, mint négy évtized alatt mindvégig a BFL építészeti tervtárát kezelte. Számos jelentős hatósági és vállalati tervtár átvételében, rendezésében, illetőleg a szükséges segédletek elkészítésében vett részt. Ő rendezte az 1873-ban bekövetkezett városeyesítés előtt Pesten, Budán és Óbudán keletkezett

terveket, valamint Ybl Miklós nagy értékű hagyatékát. Előkészítette azokat számítógépes feldolgozásra, valamint a világhálón történő közzétételre. E munkák során olyan mély és speciális ismeretekre tett szert, amelyek révén nem csupán segítője, hanem aktív résztvevője és létrehozója lett különféle, igen rangos építészettörténeti kutatásoknak, programoknak és rendezvényeknek.

Az 1980-as évek eleje óta aktív és eredményes, elsődlegesen építészettörténeti kutatómunkát folytat. Eddig több, mint 80 nyomtatott és digitális publikáció – önálló kötet, tanulmány, újságcikk, CD-ROM – fűződik nevéhez, amelyeknek szerzője, társszerzője, szerkesztője, társszerkesztője vagy összeállítója volt. A tudományos célú és igényű kutatások mellett szívügyének tartotta és tartja, hogy a levéltárban folytatott építészettörténeti kutatások eredményeit a széles nagyközönség is megismerje. Számos, kiemelkedő színvonalú levéltári szakmai kiállítás fűződik nevéhez.

Hidvégi Violetta több mint négy évtizedes, intézményéhez és választott kutatási területeihez elkötelezetten hűséges, kiemelkedő jelentőségű, a későbbi levéltáros generációk számára például szolgáló szakmai pályafutása elismeréséül veheti át a Dóka Klára-díjat.

▪ MUDRI ANDOR

(MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára)

Mudri Andor 1990-ben állt munkába a Helvécia Állami Gazdaságnál, 2003 óta pedig a Bács-Kiskun Megyei Levéltár munkatársa. Ezt követően egyrészt tipográfusi, másrészt levéltárkezelői végzettséget szerzett. A kezelői feladatai mellett, ennek eredményeként, ő a technikai szerkesztője az intézmény nyomtatott és elektronikus kiadványainak, illetőleg meghívóinak. Ugyancsak ő aktualizálja és fejleszti a levéltár honlapját, és jelentős szerepet vállal az intézmény különféle digitalizációs feladatainak elvégzésében is.

Fontosnak tartja a levéltár nyitását a nagyközönség felé, melyet saját ötleteivel, javaslataival és munkájával is segít.

Rábízott feladatait nagy odafigyeléssel és elmélyült felkészültséggel teljesíti, és szívesen vesz részt az újszerű, ezért ismeretlen kihívásokkal járó levéltári munkákban is. Levéltári kollektívánknak olyan meghatározó tagja, aki a munkahelyi közösség létrehozásáért sokat tett és tesz.

Mudri Andor magas színvonalú, igen értékes levéltárszakmai tevékenységéért, valamint a levéltári közösség kialakításában és összekovácsolásában vállalt nagy fontosságú szerepéért részesül a Dóka Klára-díjban.

▪ **POLLÁK MARIANNA**

(Győri Egyházmegyei Levéltár)

Pollák Marianna 1970-ben Győr Város Tanácsának Művelődési Osztályán gépirónőként kezdett dolgozni. 1983-tól 1999-ig a Győri Városi Könyvtár, 1999-től 2011-ig Győr Megye Jogú Város Levéltár munkatársa volt. Itt előbb levéltár kezelői, majd segédlevéltárosi képesítést szerzett, és a kis létszámú intézményekre jellemző módon, közmegelegedésre, sokféle levéltári feladatot végzett.

2011-től 2013-ban történt nyugdíjba vonulásáig a győri Xantus János Megyei Hatókörű Városi Múzeumban dolgozott, majd 2013-ban a Győri Egyházmegyei Levéltár segédlevéltárosa lett, és jelenleg is itt dolgozik.

A három közgyűjtemény-típusban megszerzett sokrétű és óriási munkatapasztalata magas szintű felkészültséggel, továbbá jó szervezőképességgel, nagy munkabírással és megbízhatósággal párosulnak. Nagyon segítőkész személy, akire kollégái mindig és minden esetben számíthatnak.

Pollák Marianna közel két évtizeden át magas szinten, elkötelezetten és nagy precizitással végzett levéltárszakmai munka érdemesítette a Dóka Klára-díjra.

▪ **ANDRÁ SINÉ FODOR RÓZSA**

(MNL Hajdu-Bihar Megyei Levéltára)

Andrásiné Fodor Rózsa azt követően, hogy több mint egy évtizedig köztisztviselő volt, 2010-ben lett a Hajdu-Bihar Megyei Levéltár munkatársa, ahol előzőleg megszerzett, sokrétű ismereteit és munkatapasztalatait kiválóan tudta és tudja alkalmazni, illetőleg kamatoztatni. Igazgatási ügyintézőként és titkárnőként végzett sokféle, és nagy fotosságú ügyviteli teendői mellett személyi titkári feladatokat is ellát a tagintézmény igazgatója és igazgatóhelyettese mellett.

Megbízható és igen szorgalmas munkatárs, aki feladatait kreatívan, magas fokú precizitással és nagy elkötelezettséggel végzi. Önzetlen és figyelmes kollegina, akinek segítségére és támogatására az intézmény minden dolgozója bizton számíthat. Feladatkörei és személyes tulajdonságai következtében a levéltár szervezetének rendkívül fontos és értékes láncszeme.

Andrásiné Fodor Rózsa magas színvonalú és szorgalmas munkája, valamint közösségteremtő és közösségformáló személyisége alapján kapja meg a Dóka Klára-díjat.

▪ **KOVÁCS SÁNDORNÉ KEMÉNY ERIKA**

(MNL Veszprém Megyei Levéltára)

Kovács Sándorné Kemény Erika 1983-tól a Herendi Általános Iskolában, 2003-tól pedig a Herendi Polgármesteri Hivatalban dolgozott. 2008-tól a Veszprém Megyei Levéltár gazdasági vezetője lett, és ebből az intézményből ment nyugdíjba gazdasági ügyintézőként 2018-ban.

Munkáját mindig is az elmélyült szakmai tudás és a magas fokú precizitás jellemezte, mely révén levéltári szolgálata alatt a gazdálkodási és a munkaügyi kérdésekben igen jelentős támogatást tudott nyújtani a különféle vezetői döntések meghozatalához. Amellett, hogy számos szakmai pályázat pénzügyi lebonyolítását irányította mintaszerűen, nagyon sok szakmai konferencia, rendezvény és kiadvány előkészítésében és létrehozásában végzett pótolhatatlan munkát. Kiemelkedő, sőt meghatározó szerepe volt abban, hogy a Veszprém Megyei Levéltár 2016-ban elnyerte az Év Levéltára-díjat.

Kovács Sándorné Kemény Erikát odaadó, hivatásszeretettel és mintaszerű felkészültséggel végzett, példamutató szakmai munkája tette méltóvá a Dóka Klára-díjra.

III. MLE focikupa

Gyula, 2019. szeptember 10.

Az MLE gyulai vándorgyűlésén ismét sor került a levéltárak közötti hagyományos focikupára. A pécsi tornához hasonlóan ismét hét csapat versengett a helyezésekért.

- *Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (csapatkapitány Okváth Imre)*
- *Barbaricum Magyar Nemzeti Levéltár vidéki levéltárainak keleti válogatottja (csapatkapitány Varsányi Attila, MNL CSML)*
- *Budapest Főváros Levéltára (csapatkapitány Mátyás Zoltán)*
- *Cathedrale Egyetemi és egyházi levéltárosok közös csapata (csapatkapitány Zsidi Vilmos)*
- *Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (csapatkapitány Török Ádám)*
- *MLE válogatott (csapatkapitány Kántor Balázs, EMMI)*
- *Pannonia, Magyar Nemzeti Levéltár vidéki levéltárainak nyugati válogatottja (csapatkapitány Polgár Tamás, MNL SML)*

A hét csapat egy három és egy négycsapatos csoportban játszott először, majd az első és második helyezettek játszottak a döntőbe jutásért. A helyosztókon az ötödik, harmadik és első helyekért folytatódott tovább a küzdelem.

Az eddigi két tornát a BFL csapata nyerte, de a gyulai kupán megtört a fővárosi csapat hegemoniája. Az elődöntőben büntetőkkal alul maradtak az Országos Levéltár csapatával szemben. Meglepetésre a hazai pálya előnyét kihasználó MNL Keleti válogatottja került még a döntőbe. A fináléban azonban a nagyobb tudás és Magos Gergely szenzációs kapusteljesítménye az Országos Levéltár csapata kezébe juttatta a kupát.

A sportdelutánt sportszerű játék, kiváló hangulat, lelkes játékosok és szép gólok jellemezték.

I.

MNL Országos Levéltára ■ Demeczky János, Bakó Zsigmond, Főcze János, Hegedüs István, Kárbin Ákos, Kiss András, Magos Gergely, *Török Ádám*

II.

Barbaricum MNL Keleti válogatottja ■ Biró György, Bódán Zsolt (MNL BéML), Galambos Sándor (MNL SZSZBML), Király Erzsébet (MNL BéML), Kovács Gergely (MNL HBML), Németh Csaba (MNL BéML), Oláh Tamás, Rózsa György (MNL BAZML), Sáfár Gyula (MNL BéML), Sipos Tamás (MNL SZSZBML), Szikla Gergő (MNL HBML), Takács Gábor (MNL BéML), *Varsányi Attila* (MNL CSML)

III.

Budapest Főváros Levéltára ■ Becze Csaba, Erdélyi Pál, Holozsai Ádám, Kenyeres István, Keserő Norbert, Málik Zoltán, *Mátyás Zoltán*, Rácz Attila, Sarusi-Kis Béla, Sólyom Tibor, Varga Bálint, Vezsenyi Péter

IV.

MLE válogatott ■ Farkas Dániel (MTA BTK TTI), Fodor István (TLZ), *Kántor Balázs* (EMMI), Katona Csaba (MTA BTK TTI), Körmendi Tamás (ELTE BTK), Nagy Mihály Zoltán (RÁL), Szügyi Ferenc (IKM)

V.

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára ■ Bognár Roland, Cseh Gergő Bendegúz, Krahulcsán Zsolt, *Okváth Imre*, Orbán Balázs, Pócs Nándor, Szuhanyik Zoltán, Takács Dániel, Takács Tibor

VI.

Cathedrale ■ Boros Zoltán (PFL), Kiss Márton (BME OMIKK), Koltai András (PRMT KL), Mihajlo Misyuk (PRMT KL), Molnár László (SOTE L), Szekér Barnabás, Vajk Ádám (GYEL), Vass Csongor (GYFL), Zsidi Bernát (MTA KIK AL), *Zsidi Vilmos* (BCE L)

VII.

Pannonia MNL Nyugati válogatottja Czetz Balázs (MNL FML), Csekő Ernő (MNL GYMSM SL), Hermann István (MNL VeML), Kálócz Zsolt (MNL GYMSM SL), *Polgár Tamás* (MNL SML), Suslik Ádám (MNL GYMSM SL)

Összeállította: *Szálkai Tamás*